

բէի տղային ժողովոյ արձանագրութեան, քանի մը բառից կուտակուի շարքը պատահական մի տալ կարծեմ, ինքը շինքն արդարացեալ աշխատած ժաւանակ, կրցաւ որ ալ աւելի պահարարուելու առիթ կուտայ: Բայց անոր համար ամենեւին հոգ չէ այս օրի նախ փորձողութիւններ, քանզի այս առաջին անգամը չէ որ նորա երեսը վար առնուած է պաշտօնական առաւաններու մէջ. նա՛ ՚ի ներկայութեան բարձրաստիճան նախարարաց

Միտիւն—Պէյ Էֆէնտին առանց հաստատուն տալաւ, ցոյցներ մէջ բերելու, զնա վատահամբաւելը կըսէ, յանդգնութիւն մ'է: Բայց չկրնար ցոյցնել մեզ թէ իր մը հաստատուելու համար պաշտօնական վկայութիւնէ աւելի ինչ զօրաւոր և ազդու բան մի կրնայ ըլլալ: Համայն և այնպէս մեք այժմ աւելի գոհ կըլլա՞նք իր խօսքեր, ըստ չափի զինքը, որով առիթ պիտոր ունենամք կարծեմ նորա ամենամեծ ստախոս մի ըլլալը ազգիս լըրութեանը ճանչցնելու:

Անձնագիր Պէյը կըսէ թէ «երկու տարիէ ՚ի վեր Կ. Պոլսի գտնուելով, ո՛չ միայն ազատութիւն, վարկ ու պատիւ կը վայելէ, այլև իր գործերովն ու ընթացքովն ալ ճանչցուած է» և թէ՛ «եթէ ինք անդառնալի փախտական մ'է, ինչո՞ւ եզրապահական կուտակարութեան ձեռք զինքը Պոլսէն բերել չեն տար». և թէ՛ «Ինչպէս կըլլայ որ Փոխարքայն՝ Պոլսի եկած ժամանակը քանի մը անգամ ներկայանալու պատիւ կուենայ»:

Մեծաբան Պէյը՝ վարկ ու պատիւ վայելելը արդեօք իր խարդախութեանցը հմուտ եղող բարձրաստիճան և պիտակաւ մը քանի մը անգամ ազգային ժողովներու մէջ իր բերնին չափը առնելը մի կ'իմանայ, թէ արդեօք օրագրութեանց միջոցաւ Միտիւն—Պէյը (ի ցոյց մարդկան) այսինքն դարձողին այսչափ նուէր տուաւ ըսնին մի. որ Պոլսոյ բարեմիտ ժողովուրդը չահելու համար անկէ աւելի վարպետ ճամբայ մի չէր կրնար բռնել, ինչպէս վարը պիտոր տեսնենք: Բայց եթէ այն խորագիրները անգամ մի այս կողմն գալով նորա տեսակ տեսակ իր եղբորորդոց հասցեած վնասները և անխրաւութիւնները աչօք տեսած ըլլային, այն ժամանակը ո՛չ թէ գոլիստ, այլ անոր անունը անգամ իրենց թերթերուն մէջ զննելը գուցէ անպատուութիւն համարէին:

Բայց թէ կառավարութեան ձեռքէն չ'ընէր հոս բերել չեն տար:

Քանզի իր եղբոր որդւոյ հայրենական ժառանգութեան դատը տա՛ն ելու համար, քիչ մը ևս ժամանակ մնացած է մինչև որ ժառանգորդները խեղճստ ըլլան. քանզի այսպիսի ամենածանր խնդրոյ մը հիմակուհիս ոչ ոք որդւոյ փոխանորդ ըլլալով չուզեր ձեռք դարձնել, աւելի շահաւոր կարծեմ ինչ իսկ իրենց դատարանը ըլլալը: Անոր համար Միտիւն—Պէյը փորք ժամանակ մի ևս կրնայ յայտ մեծաբանել. Բայց անկէ ետքը իր գործերը և պատարաստ եղած թիւերը զինքը պիտոր պատանդենք, և իր հանգուցեալ եղբոր կըլլած ճինէները փոխելով իր բերանը լուան պիտոր: Բայց եթէ այս պատճառաւ հիմակուհիս հոս չ'իկանչուելուն փախտական չէ ըսել կուզէ, կըստալի յոյժ. քանզի տեսական կառավարութեան տուածները և Քանզիէն յԱլէքսանդրիա Բէիզան Միտիւն—Պէյը անցագրերը չիտալու կամ եթէ առած է նէ ալ չ'թողելու միջոցները ձեռք առնելու համար քաշուած հեռագրերուն քայտերն դեռ իրենց թիւերովը կրկին քաղաքաց օտոկաւ նութեան ատենաները կրկինան, Բայց նա ձեռաց տակ ուղղալի Պարթիզ փայտիկով, երկար ժամանակ Պազդիոյ հպատակ ըլլալու աշխատելէն և կամ գոնէ դարձեալ Բրուսիոյ հպատակիլ ուղիուն, և այս երկու կերպի ալ չ'ընալով ՚ի զրոյս հանել՝ պարտաւորեցաւ Պոլսի երթալ. և հոն պիտոր շահեցնելու համար սկսաւ աչքի դարնելը նուէրներով բարեմիտ ժողովուրդը խաբել և դարձնելու գոմարներ տալ, մինչդեռ Քանզիէն եղած ժամանակը՝ զարդին տարելիք դուռած մէջ փորք ազգային տուրքը չ'վճարելուն՝ տեսակին մէջ իւր ստորագրութեան առջևը բաց թողոյցած է. ինչ զարմանալի ազգաբարձրութիւն:

Իսկ եթէ բարձրագատիւ Պոխարքային քանի մը անգամ ներկայանալու պատիւ ունեցայ քսելով մեծարանելը ինքզինքն արդարացեալու համար զէնք մի կը համարի, դարձեալ շատ կըստալի. քանզի բարձրագատիւ Պոխարքային հեղ բնաւորութիւնը յայտնի է ամենուն որ իր Պոլսի եղած ժամանակը նոյն իսկ իր անձին դէմ եղողները իրեն ներկայանալուն ամենայն վեհանքութեամբ ընդունեցաւ զանոնք: Միտիւն Պէյին ալ բարձրագատիւ Պոխարքային այս կողմն դառնալուն չողէ.

նաւը կ'ըլլու միջոցին խուսն բազմութեամբ չողենալին մէջ 1—2 րոպէ ոտից վերայ կայնելը, կընմանի պատահմամբ զանգուղի մը մէջ Նարոյնի մը հետ սեղանակից ըլլալու, որ ՚ի պաշտօնէ տեսութիւն և արժանաւոր ընդունելութիւն մի ըսել չէ կարծեմ: Եւ պէտքէկայ հըշ մարիտ ազգասէրներու վկայութիւնը մէջ բերել, քանի որ մենք նորա այս տեսութիւնը մեր առաջի գրած նամակէն շատ յառաջ գիտէինք:

Բէիզան Միտիւնը ինչպէս չ'կարմիր արդեօք աւելի ինքն ճշմարիտ եղած բան մի տեսնու ըսել թէ, «ընտանեկան սիրոյ շարժեալ իր եղբորորդոց 3000 քաակի չափ նուէր մի տուած է, անով սպրտասունին աւազուցեցնելու համար»: Հոս Միտիւն—Պէյը գիշերին ցրակ ըսել կուզէ. և արդեօք չ'ամաչէր ու ինչ պիտոր ըսէ երբ հաստատուելու ըլլամք իրեն, թէ այն 3000 քաակի չափ վճարած ստակը ո՛չ թէ նուէր, այլ կառավարութեան քիմարէք մեծիսիի ատենը զինքը անխրաւ գտնելուն՝ սպրտաւոր եղաւ. առ ձեռն այս ստակը տալու, ու այն ժամանակուան իր Բրուսիոյ հիւպատոսը անդամ, եթէ այս տեսակ անխրաւութիւն ընելով չ'վճարելու ըլլայ՝ զինքը ՚ի հպատակութիւնէ անմիջապէս մերժել խացուց իրեն՝ ՚ի ներկայութեան երեւելի վնասաւանայ. որուն վրայ զիջաւ պարտաւորակ մի տալու ստակէն թէ «ըստ հրամանի (սորոք) տիկին Թաւուզի Գ. Բէիզանի(1) 1861 Յունիսը 20ին հաստուցանելու պայմանաւ 38,062 1/2 Աւստրիոյ սիւնագրով թաւու պարտական ևմ, որ կընէ 761,250 դրուռ և զկապական ողջ տուակ»: Այս է արդեօք իր նուէրը. ստացած որ իւր սեւ ակնոցովը մինչև 3000 քաակի հանած է, որ զանազան փախուստի բարոյանքներով և նենգութեամբ չուզելով օրին հատուցանել, Պազդիոյ հպատակ Սաքաբէի անուն վաճառականը իւր հիւպատոսաւորանի ձեռք, թիմարէք մեծիսիի րոթէթ ընելով մի շատ անպատուութիւն ընդունելէն և իր ըրած անխրաւութիւնները դարձեալ կրկին երեսն ՚ի վար դարնել նին ետքը, հազիւ հազ պայմանաւած մէջ 52 օրի չափ ետքը այսինքն 1861 Մարտի 13ին կրցաւ վճարել: Այս է արդեօք իր նուէր տուած ստակը, որ այսչափ օր ուշացնելուն համար զինի ամեն դատաւարական ծախսերը վճարելու, 0/0ին մէկէն 12668 30/40 դրուռ շալ ողջ ստակ տոկոսիք տուաւ: Այս է արդեօք իր նուէրը տուած՝ որ զթաւով իր եղբորորդիքը իր նամակին մէջ այս 12668.30/40 դրուռ տոկոսը վեհանքաբար իրեն երկրորդ նուէր չէ յիշած: Նոյնպէս չէ յիշած Եզիպտոսի մէջ եղած տունն ալ որոց թողուլը, որ անշուշտ կամ մոռցած ըլլալու է, և կամ ըստ Աւետարանին՝ ալ ձեռքի նուէրը՝ ձայն չ'իմանալուն հետեւած:

Եթէ կամաւոր նուէր էր այս տուրքը, ինչ հարկ կար դատաւարաններով վճարել. և ինչ հարկ կար իրեն նուէր տուած ստակի մը համար՝ մինչ յաւուր պոյմանի պարտաւորակին յապաշտութիւն վճարման, ընկերութեան ունեցած երկաթեայ նաւերը գաւա պայմանագրով ՚ի գրաւ (րէկին) դնել, որ վերջիվերջ գուամարէն 6 անգամ աւելի էր. միթէ կամաւոր տուրք մի գրաւով կը վճարուի: Անշուշտ ինչպէս կրեմ անոնց ժառանգութեան մէկ մասն վճարած է, որնոր իրենց մէջ եղած թղթակցութիւններն ալ կը վկայեն: Եւ մանաւանդ ինչ հարկ ստիպեց զնա քանի մը պատուաւոր անձինք միջնորդ դնելով 5000 լիրա ևս տուաւ խոստանալ եթէ որոց ձեռքէն խաբարիս մը առնեն իրեն: Եւ կընաւանջ արդեօք կառավարութեան 33000 լիրան ինչ ինչ պայմաններով առած ըլլալը և տուած անդորրագրոյն մէջի գրուածները

Արդ՝ կը հարցնեմք այս զթաւիւր և ճշմարտորան պէյին, թէ սո՞ւտ են ասոնք, սո՞ւտ է բունի և ատենաներով վերի գումարը առնուլը, որ թէ Պազդիոյ հիւպատոսարանին և թէ քիմարէք մեծիսիի ատենաները մանրամասնաբար արձանագրուած են. ինչպէս և մօսիւ Սաքաբէի վաճառականին տեսարանները կը վկայեն յամօթ իւր պատկանելի վեհանքութեանը: Հեռաւար Միտիւն—Պէյը թո՛ղ մօրէմերի չ'կարծէ իր եղբորորդիքը, ինչպէս որ գոհութեամբ քանի մը անգամ կրկնած է հաստատութիւն մի տալու համար. և մեք ո՛չ թէ մօրէմերի են ըսել էինք. այլ մօրէմերի թուրքու կաշխատի ըսած էինք, ինչպէս և ցարդ կաշխատի: Եւ իր եղբորորդուց երեսը անգամ նայել չուզած ժամանակը՝ վ և նետիկի մէջ դատարարականութեան բարձր վայելելին իրեն կը պարտաւորեն կըսէ, վեհանքաբար

Իսկ ՚ի մասին Քանզիէն արձանագրութեան մեր Պէյը

(1) Միտիւն պէյի եղբոր կիցն Էսայիքն որոց մայրք:

էֆէնտին հախտական կը գտնէ. անոր համար կը պարտաւորեմք հոս խնդիրը պարզել. թէ և կրցաւ իմք որ յոյժ ևս իր քանի մը խարդախութիւնները յախմայ յերեսն հանելու պիտի տարտաւորեմք:

Նախ՝ կը տեսնեմք, թէ Մարտիոս վարձագետին խոստովանութիւնը ամենեւին մեկնութիւն չ'կրցնէր. քանտուած ըլլալը ինք կը հաստատուէ:

Իրայէլ վարդապետին ստորագրութիւնը դէպք և՛ ու յառաջագոյն Պարթիէ սրբազանին բերէն ալ ըսած է ի ըսել, ապա Միտիւն վարդապետին խոստովանութիւնէ խնայուեցաւ որ Պառնիկը խոստացեր է իրեն՝ հաճի խաթունէն 80 Նարոյնի ոսկի հնչեցած առանկը՝ ազատել եթէ այն թղթին վրայ ստորագրութիւն դնէ. արձաթաւսը վարդապետն ալ այս խօսքէն խաբուելով ստորագրեր է. յիտ որդ Պառնիկին փախչելով այս գումարը չ'կրնալ առնելուն խոստովանած է. ինչպէս դարձեալ այն եղածը խարդախութիւն ըլլալը իմանալով կը զգաւ որ անմատութեամբ ստորագրեցի. ըսած է արձանագրութեան մէջ:

Իսկ Պարթիէ սրբազանին ստորագրութիւնը դէպք անկարող ըլլալը, ամեն զինքը ճանչցողները կրնան վկայել. Բայց զառամեալ է ըսել բոլորովին սխալ է. և Պառնիկի ազգայինք թէ՛ կառավարութեան և թէ՛ Կ. Պոլսոյ ազգային վարչութեան թէ՛ և խնայ տուած են որ անոր փոխանորդին կրկին միայն ճանաչեն, այլ այս ժէ եթէ զառամեալ ըլլալուն համար, այլ իր խոր ծեւրութեանը պատճառաւ չ'կրնայ վեր դնել և՛ զմեզ (ինչպէս Պառնիկի ալ ըսած է Սէքսոն վարձագետին) ՚ի հարկէ կրկին ուրիշներու ձեռք մնալով, տեսալ տեսակ խարդախութիւններ պակաս չ'լին. Բայց իր յիշուղթիւնը շատ սուղն է, նաև ամենեւին հին բաներու մէջ. ինչպէս դեր. Ներսէս եպիսկոպոսն ալ վկայած է:

Բայց հիմակուզէ անգիտաւոր և զարմանալ Միտիւն Պէյը որ, եթէ տարիէ մը ՚ի վեր Պարթիէ սրբազանին կրկին երկր բանալոյ տակ է, ինչպէս կրնայ ըլլալ որ ձեռնակ թղթի մը վրայ իր կրկին գրուի: Խնդր Պէյը, կարծեմ թէ կաթ կը հոսի բերանը և կապիլ ու կը մնայ: Թո՛ղ ամաչէ Միտիւն Բէիզանը, թո՛ղ ամաչէ կըսեմք սակաւիկ ինչ, եթէ կարմիրիք երես ունի, և յոգաւ իւր թո՛ղ աշխատի այսպիսի խօսքերով մեզի առիթ՝ չ'տալու որ ամեն քօղ վար առնենք, որոց տակը մէյմիկ սեւ սատանայ կայ: Վնայի չորս տարւոյ չափ յառաջ Պարթիէ սրբազանին կրկին շարունակ իր քովը կը գտնուէր, և ետքէն ազգը խեղարելով և տեսնելով ըրած տեսակ տեսակ անխրաւութիւնները, անմիջապէս քաշեց՝ առաւ ձեռքէն. և այս ձեռնակ թուղթը՝ անշուշտ այն ատենուան պատրաստուած է. և ալ զինքէն դեռ քանի քանի տասնի թղթեր պահած է: Քանի՞ գործեր՝ ստանց Պարթիէ սրբազանին գիտութեանը ընդնայցած է. քանզի յանուն Աստուծոյ կերպնու Սրբազանը, թէ այս գործերէն ամենեւին տեղեկութիւն չուեն:

Համայն և այնպէս՝ ըսենք իրաւ, ըսենք սուտ. համարէր պարտութիւն, համարէ՛ ճշմարտութիւն, այն որ պաշտօնական կերպիւ և հրապարակաւ Պառնիկը գործիք և Միտիւն Բէիզանը խարդախ ու կեղծ կնիք գործածող քարոզուած է ըստ արձանագրութեան, պատուաւոր մարդու մը համար կարծեմ այս բարոյապէս մահ մ'է: Ինչո՞ւ համար ուրեմն Միտիւն—Պէյը կամ իր մարդը հոս չեն գար ինքզինքնին արդարացեալու: Ինչո՞ւ համար այս անընտանեկ աղու, եթէ մաքուր են, վրանէն արբելու հոգ չեն տանիր: Ինչո՞ւ համար ազգային վարչութեան այս՝ մահու և կենաց խնդրոյն վրայօք զանգատ մի չեն ընել, և դատ մի չեն բանար Եզիպտոսի վարչութեան դէմ: Ինչո՞ւ համար առ եզրապահական կառավարութիւնն ուղղեալ ժողովին դէմ բողոքելով իրենց պատիւը, եթէ ունին, չեն փնտռել: Ինչո՞ւ համար Եզիպտոսի ազգային վարչութիւնը սուտ հանելով՝ քովը ունեցած այս թուղթը, եթէ ճշմարիտ է, Պոլսոյ վարչութեան չէ ցոյցներ, կամ սրբազան Պառնիկը հօր քով ՚ի գրաւ թողով դատ մի չ'կրնար: Միթէ ասանկ չ'ընելով՝ վատութիւնը ընդունած չ'ի մը լինիր: Ինչո՞ւ համար կառավարութեան և ազգիս կողմն այս բանին համար Պառնիկը փնտռուելուն, և ոտիկանութեան կողմէն ուղած ժամանակը, խօսելու անդամ անկարող ծանր հիւանդ կը ձեւանայ, և հետեւալ օրը Քանզիի ստիպեց վրայօք յԱլէքսանդրիա իջնելով անկրեղի ըլլալ, և իր օթեկի և զանազան պարտքերը անգամ հոգէն կը զրկէ: Միթէ սկսեք չէ՞ր որ անոնցմ աւելի ինք իր

պատուոյն դատարանի միայն, և ոչ թէ անոնց անյա-
ղոյն փոխադրու համար անգործական շողմանով Մա-
թայի միտոյն Կ. Պօլիս երթալը Պօլիսի դատարանի կը-
համարձակել ըսել Միտոյն—Պօլիս թէ Գառնիլի փոխադ-
շուլով իր անուանական գործոյն համար իւր հրամա-
նաւը Մաթայի և անկէ Պօլիս գտցած է : Եւ ըստամ թէ
մեր վրայ պարտք չիդնիր նորա փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար
Պօլիսի թէ Պօլիսի դատարանի փոխադրու համար

այլք այլովք իմանալի և զգալի ցաւովք ներքին,
զոր կրողն միայն զգայ : Կերպական այս երկրորդ
փոթորիկն քննուող երազանքեալ անցելոյն նիւթա-
կանի (իրեւ երեք ամօք յառաջ) շարժեալ քայքայ-
եաց զհիմունս յաշտութեան քաղաքիս և յափշտակ-
եաց զբարեկենդանութիւն բազմաց իսկ առ յապա-
Տէր քան զայսմանէ չարէ աղատեաց :

Կերպին արհաւիրք իմանալի են . ազգի ազգի
դառն պատահաբք անձնաւոր քննուող , զի զոր ա-
նազորոյն կըլորայն թողու , տարածամ մահն կաթ-
ուածոյ յինքն անկուցանէ . որովք յայսմ եօթնեկի
զոհեցան երկուք յազգէս . կին մի կըլորա անտիւ
(չորս ամսեայ յղութեամբ) և այլ մի պատուական
երկոտաւորք՝ կաթուածով 'ի միջոցի երկոյ ժամուց .
այն է պարոն Օլորաք Ս. Մանուկ՝ եղբորդին
(ի Բթալիա հանգուցեալ) պարոն Գեորգայ Սա-
նուկեան , առն յատուկ բարեբարի ազգիս :

Սոյն այս վաղաժեռ երկոտաւորքն հեզահոգի մին
էր յաղանաւորաց քաղաքիս 'ի մէջ ճոխ բնտանեաց,
երկիցս և երկցս վարեալ զպաշտօն՝ եկեղեցականու-
թեան քաղաքիս (յորումէր այժմէն) , ամենայնիւ
հաստատիւմ գտեալ յարտաքին կառավարութիւնս
եկեղեցւոյ . մանաւանդ որ արժանի է յիշատակու-
թեան՝ զինամէն զոր ունէր առ թողալաւոր կարօ-
տաւորս սնդիկի եկեղեցւոյ 'ի դէպս անպատրաստու-
թեան գրաւոյ սնդիկին՝ յիւրմէ իրեւ փոխ վճա-
րէր , ինչէ , ասէր , վշտացին անաւելապէս՝ վշտա-
ցեալքն կարեօք : Տէր ըստ գործոցն վարձատրեցէ
յանանց երանութեանն , միւսթարեւով զայրին և
զորքս նորին : Սոյն հանգիստաւոր և մեծաշուք թա-
ղումն տեղի ունեցաւ յեօթն ամսոյս յեկեղեցւոյ և
'ի բալի նորա :

Թողալն մեղաց մահ է՝ զոչէ Լաւաքեալն . դառ-
նութեամբ կնքէ և իմաստունն զյիշատակ նորա :
Յիշատակ դառն . արդարեւ դառն , դառն յաւատմե-
ռակայից մեռելոյն և ապա բարեկամաց , որոց յե-
տինն մեք : Տէր զհոգին լուսաւորեցէ , Տէր փառա-
տեցէ զցաւ և զտրամունքին սրտի ամենեցուն , և
Տէր բարձրէ յաշխարհէ զանօրինակ պատիժս մեղաց
աւրով և միջ հոգի զդատ և երկիւղածութեան առ
'ի ճանաչել և 'ի հոգիս մեր զրեւ զոր տեսնեմք
աչօք և զգամք բնութեամբ : Լաւով թէ վայր մի
զպայցէր աշխարհ զոր առաջի ունի աչաց , խոկայր
թէ վայրեանական արկածք բաւ էին խելահաստանել ,
'ի բաց բառեալ զյոյս բազմածամանակեայ կեցից ,
և իրեւ զիտալ կիտայրեաց մատնել յապականու-
թիւն : Ըհա տես՝ երեկ 'ի կեանս , այսօր 'ի մահ-
եակ փայլ էր զերթ վարդ կարմիր՝ այսօր դալկա-
հար իրեւ սեղ խանձեալ 'ի խորշակէ մահու . երեկ
'ի խաղս՝ այսօր 'ի դադադս . երկիր ոյլ մահացու ,
բմբէ երկիր , միշտ զօրհասեղ մօտալուտ առ ոտդ
նկատելով . ում դանձես , ում յուսաս , ում լսես
խրատու . լուր զոր ուսուցանէ քեզ սուրբ Հոգին .
« անմիտ » յայսմ գիշերի զոյղիդ 'ի քէն 'ի բաց պա-
հանջեցին . իսկ զոր պատրաստեցերն ում լինիցի՝
Ղուկ . Ժբ . 20 :

Թէ ունիցին և երկարաւ ամս կենաց
Մաթայի զայնքն՝ անդէն մոռցի թառամած :
Եթէ Մաման՝ ուսով լցեալ զօրաւոր ,
Հրէիս խաւար դառն և տրտում սպաւոր :
Թէ Սողոմոն ճարտարիմաստ՝ փառաց տէր ,
Ի՛նչ արդ միտ առ թէ 'ի վերջոյ զինչ ասէր .
Ունայնութիւնք ունայնութեանց՝ այլ ոչինչ ,
Սէր առ Լուսնած , սէր առ Երկիրս՝ այլ ոչինչ ,
Հանդիմ. Օլորաք , հանգիւր անդորր 'ի շերմի ,
Ուր կենցաղոյս հոտ դառն 'ի քեզ ոչ բուրի .
« Բոյդ արդասիք բարի գործոց շատ լիցի ,
'իւր անթառամ պտակ փառաց 'ի բնտանս » :

ՄԱՀԱՆՈՅՏ

Ընցեալ շարժու բարեպաշտ ու առաքինի տիկին
մի առ Լուսնած փոխեցաւ , որ խումարեան և Հա-
հուման ազնուական զերգաստանաց միւսթարութիւնն
էր իւր քողոցը և առնիւ բնաւորութեամբը :

Վախճանեալը՝ Իվմիրի Ընդդիմ Հիւպատոսարա-
նին առաջին թարգման հանգուցեալ բարեհամբաւ
խումարեան Զօհաննէն աղային մայրը , և Հա-
հուման պարոն Օհաննէն դուստրը Մարիամ տիկինն
էր , որ իւր սրտին բարութեամբը , և իւր բարեկա-
մաց ու ազգականաց վերայ ունեցած բարեգուծ

զգացմունքովք սիրելի եղած էր ամենաւն և մահա-
ւանդ իւրայնոց : Ուստի անոր մահը , թէեւ 'ի հա-
սակի 80 ամաց , ոչ սակաւ ցաւ պատճառեց իւր ազ-
գականացը : Հանգուցելոյն յուղարկաւորութեան
հանգէսը հոգեւոր փառաւորութեամբ կատարուեցաւ :

ԿԵՂԱՐԱՆ ԱՂԲԱՏԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Աղբատասիրաց ընկերութիւնը պատիւ ունի ծա-
նուցանել արգոյ հասարակութեան՝ որ մանաւոր յի-
ղարան մի բացած է Հայոց Առաջնորդարանի դիմաց
էս պատրաստ է ամեն տեսակ ընտիր եւ մաքուր դեղ
մատակարարել ջափաւոր գնով : Յանուն աղբատաց
առնուած դեղերը միշտ ձրի են : Ասկէ գտն որ եւ
լիցէ ատեն , գիշեր եւ ցերեկ , երե մեկը պետք ունենայ
դեղի՝ մինչեւ իրիկուան ժամը 8ը կրնայ դեղարանէն
ընդունիլ , եւ ժամը 8են վերջը աղբային հիւանդա-
նոցը դիմելով :

ԼԳՆԻՍ

ԿԱՄ ՓՈԹՐԻԿ ՎԻՆԱՀԱՐ ԱՂԶԻԿԸ
Տպեալ 'ի Օ. Պաւլոսի , 'ի տպարանի Տէտէեան
1866

Ուրաւալ 400 երեսեւ բաղկացեալ բարոյական գե-
ղեցիկ պատմութիւն մըն է , զոր Պալաստեան Լու-
սիա ուսումնական օրիորդը գաղղիերենէ հայերէն
աշխարհաբառ լեզուի յարգմանելով՝ նուիրեմ է
զայն իւր մօրեղբորդու պարոն Լեւոնի Գրիգոր
Լեւոնի Մարկոսեան : Ապաքին գովելի է յիշեալ
ժողկանասակ ազնիւ օրիորդին այս աշխատասիրու-
թիւնը , եւ կըլուսամք քէ ազգային ուրիշ ուսումնա-
սեր օրիորդաց նախանաւորութեան առիթ մի ըլլա-
լով , անոնք այլ այսպիսի ազգօգնու երկասիրու-
թեանց կընեստեին յարախոսութիւն սրտի իրենց ծնո-
ղաց եւ 'ի պատիւ հայկազուն գեղեցիկ սեռին :

Կիրիսէն Սեպտեմբերի 5էն հասած լուրերը՝ նոյն
կղզւոյն մէջ պատահած արիւնահեղ ցաւալի կոխ-
նեւը կընկարագրեն : Պայտեական զօրքը զրեթէ
ամեն ճակատամարտութեանց մէջ մեծ փաստեր հաս-
ցընելով ապստամբաց՝ հալածական ըրեր են դա-
նոնք : Լսուած ամենայնիւ կըպատմեն թէ 280 հիւանդ-
եղ իպտացի զինուոր , որոնք զօրաբանակէն՝ քաղաքին
հիւանդանոցը կըփոխադրուէին ուղիկցութեամբ
սակաւաթիւ զինուորաց , ասպատակաւոր ապստամբաց
հանդիպելով , չարաչար սպանուեր են անոնցմէ :
Լսուած լուրքը իմացուելուն պէս՝ եղիպտական
զօրադուռ մի յիշեալապատմեաց դէմ յուղարկուե-
ր է , բայց Վրիսէս կոչուած հովիւր (տէրէ) հասնե-
լով թշնամիէն պաշարուեր են և անոր բոլորովին
զոհ պիտի ըլլան եղեր , եթէ օգնական զօրք փու-
թապէս չի յուղարկուէին եղիպտացի Հահին փաշայէն :
Մարդասպանութիւններ կըլլան նոյն իսկ խան-
եայի մօտերը և դիւղեր 'ի հուր կըմանանուին : Կի-
րիսի բնակիչներէն շատերը իրենց հայրենիքը թող
աւրով ուրիշ երկիրներ կերթան :

Լիւնայս 3ին 2000 զինուոր Լիւիպոսէն հասնը Է-
նդ հրամանատարութեամբ Լամայիլ փաշա զօրա-
պետին : Ուրիշ զօրադուրեր ևս կըսպասուին Լեւ-
ոսանդիպէն : Կամանապէս Վ. Պօլսէն օգնական
զօրադուրեր հետցնեալ կըհասնին Կիրիսի նաւա-
հանդիսաները :

Բարձրապատիւ Կիրիսի Սուստաֆա փաշան անց-
եալ ամսոյ 30ին հասնը և երկու օրէն ետքը յայ-
տարարութիւն մի հրատարակեւ և խանեայէն , որով
խրատ կուտայ հայրաբար Կիրիսի ապստամբաց որ
զէնքը ձգեն ու հնազանդին օգոստոսփառ Սուլթա-
նին , որ սիրով պիտի ընդունի իրենց օրինաւոր
խնդիրները և մարդասիրաբար ներդաժան պիտի
ըլլայ իրենց՝ մինչև յայսօր զօրծած յանցանալը :
Սորին Բարձրութիւնը հինգ օր պայմանաւորուե-
ր է ապստամբաց որ խորհին , և եթէ այս միջոցին հը-
նազանդելու չըլլան , յայնժամ զինու զօրութեամբ
պիտի զսպէ և պիտի հնազանդեցնէ զանոնք :

Կատանդուպոլսոյ Լա Բուրբի լուրերը՝ իւր
քաղաքական փոքրիկ թերթին մէջ որ 'ի 10—22
Սեպտեմբերի , հետեւեալ տեղեկութիւնը կուտայ
Կիրիսի ինդուր Վրայոք .

« Երեկ ձայն մի տարածուեցաւ Լեւոնի մէջ թէ
Լեւոնայի տէրութեանց երե սփոխանները բարեկա-

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱՆՈՒՍՈՅ ԱՐԱՐԹՏԵՍ